

UZASADNIENIE

W dniu 06 września 2011 r. (data prezentaty) wnioskodawcy Z. K. i A. J. wnieśli do Sądu Rejonowego w P. wniosek o ustalenie składu i wartości spadku po S. K. zmarłym w dniu 27 września 2006 r. Ponadto wnioskodawcy wnieśli o dokonanie działu spadku po S. K. i zniesienia współwłasności w ten sposób, żeby wszystkie rzeczowe składniki tego majątku przyznać na wyłączną własność uczestniczki postępowania B. K., z obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawców Z. K. i A. J. oraz uczestnika W. K.. Wnioskodawcy zażądali również zasądzenia od uczestniczki postępowania B. K. na ich rzecz kosztów postępowania, proporcjonalnie do jej udziału spadkowego.

W uzasadnieniu wniosku wskazali, że spadek po S. K., zmarłym w dniu 27 września 2006 r., nabyli na podstawie ustawy: żona B. K. oraz troje dzieci Z. K., W. K. oraz A. J., każdy w udziale po 1/4, co zostało stwierdzone postanowieniem Sądu Rejonowego dla W. M. w W. z dnia 23 września 2007 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 207/07.

Wnioskodawcy wskazali również, że w skład spadku po spadkodawcy weszły: zabudowana nieruchomość położona w miejscowości N. o powierzchni 1,5900 ha, nr księgi wieczystej KW (...) (przed migracją), wkład mieszkaniowy w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. związany z lokalem nr (...) przy ul. (...) w W., udziały w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) w W., samochód osobowy marki D. (...) z 1998 r., środki pieniężne w gotówce, na rachunkach bankowych oraz lokatach bankowych, w tym pochodzące ze spadku po bracie spadkodawcy K. K. (1), a także ruchomości znajdujące się w lokalu mieszkalnym przy ul. (...) w W. i w domu mieszkalnym w miejscowości N.. Dodali, że wszystkie wymienione składniki majątku spadkodawcy znajdują się w faktycznym posiadaniu B. K..

(wniosek – k. 2-3).

Postanowieniem z dnia 13 września 2011 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 1118/11 Sąd Rejonowy w Płocku stwierdził swą niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy - Mokotowa w W..

(postanowienie – k. 46)

W trakcie rozprawy w dniu 20 listopada 2013 r. uczestnik postępowania W. K. przyłączył się do wniosku wnioskodawców Z. K. i A. J. z dnia 06 września 2011 r.

(protokół rozprawy z dnia 20.11.2013 r. – k. 146-149).

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2014 r. uczestniczka postępowania B. K. wniosła o fizyczny podział nieruchomości w miejscowości N. poprzez przyznanie jej na wyłączną własność dwóch działek zabudowanych domem mieszkalnym, oraz o przyznanie pozostałych dwóch działek niezabudowanych na własność pozostałym uczestnikom.

Jednocześnie wniosła o przyznanie samochodu marki D. (...) na własność pozostałych uczestników.

(protokół rozprawy z dnia 20.01.2014 r. – k. 160-163).

Na rozprawie w dniu 29 września 2014 r. wnioskodawcy Z. K. i A. J. oraz uczestnik postępowania W. K. wnieśli o to, aby dwie zabudowane działki w miejscowości (...) oraz udziały w (...) Sp. z o.o. przyznać na wyłączną własność uczestniczki postępowania B. K., natomiast dwie niezabudowane działki w miejscowości (...) przyznać na współwłasność wnioskodawców oraz uczestnika postępowania ze spłatą przez uczestniczkę w wysokości około 140.000,00 zł.

(protokół rozprawy z dnia 29.09.2014 r. – k. 259-260).

W piśmie z dnia 10 października 2014 r. uczestniczka postępowania B. K. podniosła, że wnioskodawcy i uczestnik postępowania nie uwzględnili w ogóle okoliczności spłaty przez uczestniczkę długów S. K. po jego śmierci. Wyjaśniła, że spłaciła kredyt bankowy w kwocie 7.665,76 zł, kolejny kredyt bankowy w kwocie 2.213,20 zł, zobowiązania względem ZUS w kwocie 26.668,38 zł, łącznie kwotę 60.553,64 zł.

Nadto stwierdziła, że po śmierci S. K. poniosła nakłady na remont dachu domu w miejscowości (...) w kwocie 17.425,30 zł oraz koszty pogrzebu w wysokości 5.446,30 zł, co daje ogółem kwotę 22.871,60 zł.

Uczestniczka podniosła, że spadkodawca zapłacił wkład mieszkaniowy związany z lokalem przy ul. (...) w W. w kwocie 47.015,00 zł, przy czym wnioskodawcy oraz uczestnik postępowania podjęli swoje udziały we wkładzie mieszkaniowym uiszczonym przez spadkodawcę, zatem uczestniczce należy się kwota 11.753,75 zł.

Zarzuciła nadto, że spadkodawca darował swojemu synowi – wnioskodawcy Z. K. segment jednopiętrowy w P. przy ul. (...) o wartości 500.000,00 zł, co należy zaliczyć na spadek.

(pismo uczestniczki z dnia 10.10.2014 r. – k. 263).

W piśmie z dnia 13 października 2014 r. wnioskodawcy Z. K. i A. J. oraz uczestnik W. K. wnieśli o rozliczenie pożytków, jakie uczestniczka czerpała od daty śmierci S. K. (27 września 2006 r.) z tytułu wyłącznego posiadania nieruchomości położonej w miejscowości (...). Uzasadniając tego rodzaju żądanie uczestnicy wskazali, że czynsz najmu bądź dzierżawy tej nieruchomości w tym okresie wynosił co najmniej kwotę 1.000,00 zł miesięcznie, a zatem zgłoszone roszczenie opiewa na kwotę 96.000,00 zł i należy je rozliczyć pomiędzy spadkobiercami.

(pismo wnioskodawców i uczestnika postępowania z dnia 13.10.2014 r. – k. 265-265v).

Na rozprawie w dniu 22 października 2014 r. Z. K. i A. J. oraz W. K. przyznali, iż uczestniczka B. K. poniosła koszty pogrzebu spadkodawcy w kwocie 5.446,30 zł, aczkolwiek podnieśli, że część kosztów została pokryta z zasiłku pogrzebowego.

Ponadto przyznali, że uczestniczka spłaciła długi spadkowe w postaci kredytu mieszkaniowego „Własny kąć hipoteczny” w wysokości 8.155,77 zł oraz kredytu gotówkowego w wysokości 632,50 zł – obu w banku (...) S.A. w W..

Przyznali również, że podjęli przypadające im udziały we wkładzie mieszkaniowym związanym z lokalem mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w W..

Zakwestionowali natomiast podawaną przez uczestniczkę wartość prac remontowych oraz materiałów użytych do modernizacji budynku znajdującego się na nieruchomości w miejscowości (...) oraz zarówno fakt, jak i wysokość wydatków, które uczestniczka postępowania miała ponieść z tytułu podatku od nieruchomości oraz ubezpieczenia budynku w miejscowości (...). Kwestionowali także dokonanie przez uczestniczkę spłaty zadłużenia na rzecz ZUS, wskazując jednocześnie, że dłużnikiem była (...) Sp. z o.o., a nie S. K. – ostatecznie więc spłata długów spółki nie może być rozliczana w niniejszym postępowaniu.

Odnosząc się do żądania rozliczenia pożytków z nieruchomości, B. K. podniosła, że zarówno wnioskodawcy jak i uczestnik postępowania nie zgłaszali się do niej o wydanie albo dopuszczenie do współposiadania nieruchomości położonej w miejscowości (...).

Ostatecznie uczestniczka wniosła o dokonanie działu spadku poprzez fizyczny podział nieruchomości i przyznanie jej na własność dwóch zabudowanych działek położonych w miejscowości (...), zaś wnioskodawcom i uczestnikowi na współwłasność pozostałych niezabudowanych działek – bez wzajemnych dopłat i spłat. Wskazała, że jest jej obojętne komu zostaną przyznane udziały w (...) Sp.

z o.o., jednak nie chciałaby z powodu przyznania jej tych udziałów ponosić jakichkolwiek spłat na rzecz pozostałych uczestników.

Natomiast wszyscy uczestnicy wskazali zgodnie, że kwota 865,99 zł zgromadzona na książeczce mieszkaniowej prowadzonej przez (...) S.A. w W. jest niska i decyzję któremu z uczestników zostanie przyznana, pozostawili do uznania Sądu.

(protokół rozprawy z dnia 22.10.2014 r. – k. 272-276).

Na rozprawie w dniu 19 listopada 2015 r. wnioskodawcy i uczestnicy postępowania zgodnie oświadczyli, iż wnoszą o przyznanie samochodu marki D. (...) na współwłasność wnioskodawcom Z. K. i A. J. oraz uczestnikowi W. K.. Wartość tego pojazdu uczestnicy postępowania ustalili zgodnie na kwotę 1.000,00 zł.

(protokół rozprawy z dnia 19.11.2015 r. – k. 392-393).

W załączniku do protokołu rozprawy datowanego na 04 lipca 2016 r. uczestniczka postępowania B. K. podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, wnosząc ponadto o przyznanie na jej wyłączną własność udziałów spadkodawcy w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. bez obowiązku spłaty pozostałych spadkobierców.

Nadto wniosła o pozostawienie wszystkich uczestników postępowania przy poniesionych przez nich kosztach.

(załącznik do protokołu rozprawy uczestniczki z dnia 07.07.2016 r. – k. 444-444v).

Na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016 roku wnioskodawcy, reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, cofnęli wniosek o dokonanie działu spadku w zakresie ruchomości, gdyż nie wiedzą jakie ruchomości wchodzi w skład spadku po S. K., a nadto wniosek o rozliczenie pożytków z tytułu wyłącznego korzystania przez B. K. z nieruchomości wchodzącej w skład spadku.

(protokół rozprawy –k. 443- 443v)

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

S. K., urodzony w dniu (...), zmarł w dniu 27 września 2006 r.

(dowód: kopia odpisu skróconego aktu zgonu nr 40/2006/17 – k. 4).

W chwili śmierci S. K. był w związku małżeńskim z B. K., zawartym w marcu 2005 r.

S. K. miał troje dzieci: Z. K., W. K. i A. J..

(okoliczności bezsporne, a nadto dowód: przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163).

Spadek po S. K., zmarłym w dniu 27 września 2006 r., nabyli na podstawie ustawy: żona B. K. oraz dzieci Z. K., W. K. oraz A. J., każdy w udziale po $\frac{1}{4}$.

(dowód: postanowienie z dnia 23.10.2007 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 207/07 – k. 5).

Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 3 lutego 1993 r. S. K. kupił nieruchomość gruntową położoną w miejscowości (...), w gminie N., składającą się z czterech działek ewidencyjnych (...) o powierzchniach odpowiednio 2600 m², 3600 m², 7500 m² i 2200 m². Dla wyżej opisanej nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta oznaczona nr KW (...). W dniu 27 września 2006 r. przedmiotowa nieruchomość stanowiła własność S. K..

Działki ewidencyjne nr (...) mają łączną powierzchnię 6200 m², przylegają do siebie, są ogrodzone i stanowią integralną całość. Na działkach ewidencyjnych nr (...) został posadowiony budynek mieszkalny jednorodzinny w zabudowie wolnostojącej o powierzchni użytkowej 94,12 m², a nadto budynek garażu, budynek gospodarczy, szklarnia i szopa drewniana. W domu mieszka B. K..

Z kolei działki ewidencyjne o nr (...) są oddzielone od pozostałej części nieruchomości - składającej się z działek ewidencyjnych (...) – pasem jezdni, przylegają do siebie, a zatem także stanowią integralną całość. Są to działki niezabudowane, nie posiadają melioracji, są ogrodzone jedynie od strony wschodniej. Zgodnie ze Studium (...) gminy N. i informacji pochodzących z Wydziału Planowania Przestrzennego gminy N., nie ma żadnych przeszkód, aby dla działek ewidencyjnych nr (...) wydane zostały warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla ewentualnej inwestycji mieszkaniowo-usługowej.

(dowody: opinia pisemna biegłego sądowego J. S. z dnia 10.05.2014 r. – k.191-208 wraz z załącznikami – k. 209-210 i k.219-230; wydruk KW nr (...) – k. 211-218; wypis z rejestru gruntów – k. 219; odpis KW przed migracją – k. 6; przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163; przesłuchanie wnioskodawcy Z. K. – k. 147-148; przesłuchanie uczestnika W. K. – k. 148-149 oraz k. 443-443v).

Łączna wartość rynkowa nieruchomości stanowiącej działki ewidencyjne nr (...) wynosi kwotę 359.067,00 zł, przy czym wartość rynkowa działek ewidencyjnych zabudowanych nr (...) stanowi kwotę 222.782,00 zł, natomiast działek ewidencyjnych niezabudowanych nr (...) stanowi kwotę 136.285,00 zł.

(dowód: opinia pisemna biegłego sądowego J. S. z dnia 10.05.2014 r. – k.191-208 wraz z załącznikami – k. 209-210 i k.219-230).

W skład spadku po S. K. wchodzi także pojazd mechaniczny marki D. (...) wyprodukowany w 1998 roku o wartości 1.000,00 zł. B. K. nie posiada prawa jazdy, nie korzysta z przedmiotowego pojazdu i nie chce z niego korzystać w przyszłości.

(okoliczności bezsporne; a nadto dowody: przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163).

W dniu 27 września 2006 S. K. posiadał 51 udziałów w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., przy czym wartość tych udziałów według stanu na dzień 27 września 2006 r. wynosiła kwotę 33.271,63 zł, a aktualna wartość wynosi 0,00 zł. Pozostałe 49 udziałów w (...) Sp. z o.o. w W. należą do B. K., która prowadziła księgowość spółki.

(dowody: opinia biegłego sądowego G. S. z dnia 29.12.2015 r. – k. 399-404 wraz z załącznikiem – k. 405-409; odpis z KRS – k. 7-8; deklaracje z Urzędu Skarbowego W.-M. – k. 119-122; zeznania podatkowe roczne – k. 185; pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W.-M. z dnia 29.10.2013 r. – k. 118-118v; przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163, przesłuchanie wnioskodawcy Z. K. – k. 147-148)

W dniu 27 września 2006 roku S. K. przysługiwało również spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w W., wchodzącego w zasób lokali Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. Z tego tytułu S. K. zapłacił na rzecz Spółdzielni wkład mieszkaniowy, którego wartość w dacie śmierci S. K. wyniosła 47.015,94 zł. W dniu 24 kwietnia 2009 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. wypłaciła Z. K., A. J. i W. K. kwoty po 11.754,00 zł (3 x po 1/4 wartości wkładu mieszkaniowego) tytułem zwrotu wkładu mieszkaniowego. Pozostała część wkładu w wysokości 11.754,00 zł przypadająca żonie S. K. B. K. została zdeponowana na rachunku bankowym prowadzonym dla Spółdzielni Mieszkaniowej, gdyż B. K. nie podjęła równowartości przypadającego jej udziału we wkładzie mieszkaniowym. Po śmierci S. K. spadkobiercy zwrócili Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w W..

(dowody: zaświadczenie Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia 06.02.2009 r. – k. 9; zaświadczenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z dnia 06.11.2014 r. – k. 293; przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163; przesłuchanie wnioskodawcy Z. K. – k. 147-148; przesłuchanie uczestnika W. K. – k. 148-149 oraz k. 443-443v).

W dacie śmierci S. K. posiadał w (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej również jako – Bank (...)) oszczędnościową książeczkę mieszkaniową z prawem do premii gwarancyjnej nr (...). Wkład wraz z odsetkami według stanu na dzień śmierci S. K. (27 września 2006 r.) wyniósł kwotę 865,99 zł, przy czym saldo książeczki wyniosło 8,50 zł, a pozostałą część stanowiły odsetki.

Ponadto w dacie swojej śmierci S. K. posiadał również rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy prowadzony przez Bank (...), jednakże stan środków pieniężnych w chwili jego śmierci wynosił minus 40,75 zł (debet). Rachunek ten został zlikwidowany w dniu 29 grudnia 2007 r., po uiszczeniu przez B. K. kwoty 40,75 zł.

W dniu 10 października 2002 r. S. K. zawarł z Bankiem (...) umowę kredytu mieszkaniowego „Własny kąć hipoteczny” nr 203- (...), na podstawie której bank wypłacił mu kwotę 30.000,00 zł, a w dniu 04 grudnia 2002 r. umowę kredytu gotówkowego nr (...) - (...), na podstawie której bank wypłacił mu kwotę 10.000,00 zł. Dług w dacie śmierci S. K. z tytułu pierwszego z zaciągniętych kredytów wynosił 8.155,77 zł, natomiast z tytułu drugiego kredytu kwotę 632,50 zł. Wskazane wyżej długi wchodziły w skład spadku i zostały spłacone przez B. K. z jej środków osobistych, odpowiednio w dniu 02 października 2007 r. oraz w dniu 01 grudnia 2006 r.

(dowody: pismo Banku (...) z dnia 28.10.2013 r. – k. 113; zestawienie operacji na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym – k. 114-114v; zestawienie operacji na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym – k. 114-114v; pismo Banku (...) z dnia 05.11.2013 r. – k. 132; zestawienie operacji – k. 133-142; przesłuchanie uczestniczki B. K. - k. 161-163).

Uczestniczka B. K. pokryła koszty pogrzebu S. K. w wysokości 5446,30 zł; nie został jej wypłacony zasiłek pogrzebowy.

(bezsporne, a nadto dowód: pismo ZUS I Oddział w W. z dnia 04.11.2014 r. – k. 300).

Jak wynika z przesłuchania w charakterze strony złożonego w dniu 20 listopada 2013 roku, wnioskodawca Z. K. osiągał dochód miesięczny w wysokości 1.200,00 zł. Nie miał żadnych oszczędności ani nie był właścicielem nieruchomości. Miał dwa samochody o łącznej wartości 15.000,00 zł. Na utrzymaniu miał żonę, która nie osiągała żadnych dochodów. Gdyby Sąd przyznał mu na wyłączną własność składniki majątku spadkowego, musiałby je sprzedać, aby spłacić pozostałych spadkobierców. Nie oponował co do rozłożenia ewentualnej spłaty lub dopłaty na raty, nawet na 5 – letni okres.

(przesłuchanie wnioskodawcy Z. K. w charakterze strony – k. 147-148)

Warto dodać, iż Sąd nie ustalił czy sytuacja osobista i majątkowa Z. K. uległa zmianie od 2013 roku, gdyż na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016 roku pominął dowód z przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony, wobec jego niestawiennictwa.

W. K. pracuje i uzyskuje miesięczny dochód w wysokości 1.700,00 zł, nie jest właścicielem żadnych nieruchomości. Ma na utrzymaniu niepracującą żonę. Nie jest w stanie spłacić pozostałych spadkobierców, ale widzi możliwość rozłożenia na raty spłaty albo dopłaty zasądzonej na jego rzecz.

(przesłuchanie wnioskodawcy W. K. w charakterze strony – k. k. 148-149, k. 443-443v)

B. K. mieszka w domu mieszkalnym wzniesionym na nieruchomości w N.. W dniu 20 stycznia 2014 roku osiągała miesięczny dochód z emerytury w wysokości 2.180,00 zł. i nie miała żadnych oszczędności.

(przesłuchanie B. K. w charakterze strony – k. 160 - 163)

Analogicznie jak w odniesieniu do Z. K., Sąd nie ustalił czy sytuacja osobista i majątkowa B. K. nie uległa zmianie od 2014 roku, gdyż na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016 roku pominął dowód z przesłuchania uczestniczki w charakterze strony, wobec jej niestawiennictwa.

Sąd pominął również dowód z przesłuchania A. J. w charakterze strony wobec jej nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016 roku.

Przedstawiony wyżej stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów, opinii biegłych J. S. i G. S. oraz we wskazanym zakresie na podstawie przesłuchania w charakterze strony Z. K., W. K. i B. K. – w podanych wyżej terminach.

Zdaniem Sądu przeprowadzone w sprawie dowody z dokumentów są wiarygodne, zwłaszcza że autentyczność i treść przedmiotowych dokumentów nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania. Należy w tym miejscu podkreślić, iż postanowienie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po S. K. jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c.

Za wiarygodne dowody Sąd uznał także pisemną opinię biegłego sądowego J. S. z dnia 10 maja 2014 r. (k.191-208) dotyczącą wyceny wartości nieruchomości w N. oraz opinię biegłego sądowego - (...) z dnia 29 grudnia 2015 r. (k. 399-404 wraz z załącznikiem – k. 405-409), dotyczącą wyceny wartości udziałów w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Za tego rodzaju oceną przemawia fakt, iż przedmiotowe opinie są wyczerpujące, w sposób jasny i rzeczowy uzasadnione, a końcowe wnioski każdej z analizowanych opinii są konsekwentne i logiczne.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż do daty zamknięcia rozprawy uczestnicy nie kwestionowali wartości nieruchomości w N. określonej przez biegłego J. S. we wskazanej wyżej opinii.

Jako niewiarygodną co do wyceny wartości udziałów w (...) Sp. z o.o. w W. Sąd uznał natomiast opinię biegłego sądowego J. S. z dnia 02 marca 2015 r. wraz z opinią uzupełniająca z dnia 09 października 2015 r. Tego rodzaju ocena wynika przede wszystkim z faktu, iż biegły z zakresu wyceny wartości nieruchomości nie jest osobą kompetentną w zakresie wyceny wartości przedsiębiorstwa.

Stan faktyczny został ustalony także na podstawie zeznań wnioskodawcy Z. K. i uczestnika W. K.. Sąd uznał te zeznania za podstawę ustaleń faktycznych, gdyż są one obiektywne i logiczne, a nadto korespondują z dowodami z dokumentów zgromadzonych w sprawie.

Jednocześnie jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania B. K. złożone w charakterze strony, jednakże poza częścią, w której uczestniczka wskazuje nakłady dokonane na nieruchomość w N.. Uzasadniając powyższe, należy wskazać, że uczestniczka nie przedstawiła żadnych dokumentów potwierdzających wydatki poniesione tytułem podatku i ubezpieczenia nieruchomości w miejscowości N.. Sam spis kosztów (k. 256-258) złożony na rozprawie w dniu 29 września 2014 r., jako dokument prywatny nie może zostać uznany za dowód potwierdzający powyższe okoliczności. Z tego też względu, Sąd stanął na stanowisku, że uczestniczka nie udowodniła kosztów z tytułu podatku i ubezpieczenia nieruchomości w miejscowości N., a w konsekwencji nie zostały one uwzględnione w rozliczeniach między spadkobiercami.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż postępowanie o dział spadku zostało unormowane w przepisach art. 680 k.p.c. – 689 k.p.c.

W myśl art. 686 k.p.c., w postępowaniu o dział spadku Sąd rozstrzyga między innymi także o wzajemnych roszczeniach współspadkobierców z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych.

Zgodnie z art. 688 k.p.c., do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i § 3 k.p.c.

Z kolei w myśl art. 689 k.p.c., jeżeli cały majątek spadkowy lub poszczególne rzeczy wchodzące w jego skład stanowią współwłasność z innego tytułu niż dziedziczenie, dział spadku i zniesienie współwłasności mogą być połączone w jednym postępowaniu.

Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c., spadkobiercą jest osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku. Dopóki powyższe domniemanie prawne nie zostanie obalone, prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku jest wiążące dla sądu w postępowaniu o dział spadku i określa konieczny krąg uczestników tego postępowania.

Na podstawie prawomocnego postanowienia tutejszego Sądu z dnia 23 października 2007 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 207/07, spadkobiercami S. K. są: żona B. K. oraz dzieci Z. K., W. K. i A. J., każdy w udziale po ¼.

Powyższe orzeczenie ma prejudycjalne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ponieważ determinuje rozstrzygnięcie w zakresie podziału praw majątkowych wchodzących w skład spadku pomiędzy spadkobierców – uczestników niniejszego postępowania, stosownie do wielkości przypadających im udziałów.

Jak wynika z art. 684 k.p.c., Sąd rozpoznający postępowanie o dział spadku ma obowiązek ustalenia składu i wartości spadku podlegającego podziałowi.

Ostatecznie w niniejszej sprawie Sąd ustalił, iż w skład spadku po S. K. wchodzi: zabudowana nieruchomość gruntowa stanowiąca działki ewidencyjne numer (...) o łącznej powierzchni 15.900 m², położona w miejscowości N., w gminie N., dla której Sąd Rejonowy w Pułtusku prowadzi księgę wieczystą KW (...), o wartości 359.067 zł, ruchomość w postaci samochodu D. (...), rok produkcji 1998 o wartości 1.000 zł, 51 udziałów w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zerowej wartości, a także środki pieniężne zgromadzone na książeczce oszczędnościowo – mieszkaniowej nr (...) prowadzonej przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W.

w wysokości 8,50 zł oraz wkład mieszkaniowy w wysokości 11.754 zł związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ulicy (...) i należącego do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W..

Okoliczność, iż w skład spadku po S. K. wchodzi zabudowana nieruchomość gruntowa była bezsporna między uczestnikami, a nadto znajdowała potwierdzenie w wydruku elektronicznej księgi wieczystej KW (...), który Sąd uznał za wiarygodny dokument przy uwzględnieniu treści art. 308 § 2 kpc.

Z kolei wartość tej nieruchomości Sąd ustalił na kwotę 359.067 zł, przy czym wartość zabudowanej części nieruchomości obejmującej działki ewidencyjne nr (...) Sąd ustalił na kwotę 222.782 zł, a wartość niezabudowanej części nieruchomości składającej się z działek ewidencyjnych nr (...) Sąd ustalił na kwotę 136.285 zł, dzieląc w tym zakresie wnioski płynące z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. S.. Warto w tym miejscu ponownie podkreślić, iż wniosków końcowych przedmiotowej opinii uczestnicy nie kwestionowali do daty zamknięcia rozprawy oświadczając, iż poprzestają na szacunkach zawartych w opinii biegłego S..

Z kolei wartość samochodu D. (...), rok produkcji 1998, Sąd ustalił na kwotę 1.000 zł uwzględniając zgodne w tym zakresie stanowisko wszystkich uczestników postępowania. Trzeba podkreślić, iż zgodnie z art. 229 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., nie wymagają dowodu fakty przyznane przez uczestników, o ile przyznanie to nie budzi wątpliwości. W ocenie Sądu nie było koniecznym prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia wartości samochodu, gdyż wartość zgodnie przyjęta przez uczestników nie budzi wątpliwości co do swojej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Wartość 51 udziałów w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego G. S..

Z kolei wartość środków pieniężnych zgromadzonych na książeczce oszczędnościowo – mieszkaniowej nr (...) prowadzonej przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W. w wysokości 8,50 zł i wartość wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ulicy (...), Sąd ustalił odpowiednio na podstawie pism: pisma Banku (...) S.A. z dnia 28.10.2013 r. (k. 113), zaświadczenia Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia 06.02.2009 r. (k. 9), zaświadczenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z dnia 06.11.2014r. (k. 293).

Odnosząc się do ustalenia, iż w skład spadku po S. K. wchodzi wartość środków pieniężnych zgromadzonych na książeczce oszczędnościowo – mieszkaniowej w wysokości 8,50 zł, a nie 865,99 zł, należy wskazać, że z powołanego na k. 113 zaświadczenia Banku wynika wprost, iż saldo książeczki stanowi 8,50 zł, natomiast odsetki wynoszą 857,49 zł.

Natomiast w tym zakresie Sąd podziela ugruntowany w orzecznictwie i doktrynie pogląd, iż zgodnie z art. 922 § 2 k.c. odsetki nie wchodzi w skład spadku, gdyż prawo do odsetek przechodzi na oznaczone osoby niezależnie od tego czy są one spadkobiercami (tak postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1997 r., I CKU 30/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 149; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 marca 2013 r., I ACa 2/14, Lex nr 1458955).

Jako kolejny składnik spadku po S. K. Sąd uznał 51 udziałów w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. W ocenie Sądu przedmiotowe udziały mają zerową wartość, zgodnie z zasadą, że stan spadku ustala się według daty otwarcia spadku, jego zaś wartość - według cen z chwili dokonania działu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27.09.1974 r. w sprawie III CZP 58/74, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15.12.1969 r. w sprawie III CZP 12/69). W tym stanie rzeczy, uwzględniając stan z chwili zamknięcia rozprawy oraz wnioski opinii biegłego, Sąd ustalił, że wartość udziałów w spółce (...) jest równa zeru.

W konsekwencji Sąd ostatecznie ustalił, że wartość spadku po S. K. wynosi łącznie 360.075,50 zł.

Skoro natomiast wartość spadku wynosiła łącznie 360.075,50 zł, to wartość schedy każdego z czworga spadkobierców wynosi 90.018,87 zł, stosownie do udziałów w spadku po $\frac{1}{4}$ ($360.075,50 : 4 = 90.018,87$).

Uwzględniając zgodne w tym zakresie, ostateczne stanowiska wnioskodawców i uczestników – Sąd dokonał działu spadku w pkt II.1 poprzez fizyczny podział nieruchomości gruntowej między:

- uczestniczkę B. K., której przyznał na własność zabudowaną część nieruchomości gruntowej, stanowiącą działki ewidencyjne (...) w N., o łącznej powierzchni 6200 m² i wartości 222.782 zł, oraz

- wnioskodawców Z. K., A. J. i uczestnika W. K., którym przyznał na współwłasność w udziałach po $\frac{1}{3}$ niezabudowaną część nieruchomości gruntowej, stanowiącą działki ewidencyjne (...) w N., o łącznej powierzchni 9700 m² i wartości 136.285 zł.

Uzasadniając powyższe, podkreślić należy, że uczestnicy zgodnie wnioskowali o dokonanie podziału nieruchomości poprzez podział na dwie fizycznie wyodrębnione części, co Sąd uwzględnił stosownie do treści art. 622 § 1 i § 2 k.p.c.

W ocenie Sądu, nie było przeszkód prawnych ani fizycznych do dokonania wnioskowanego przez uczestników podziału zgodnie z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 623 k.p.c.

Dodatkowo, za przyznaniem uczestniczce B. K. zabudowanej części nieruchomości przemawiała okoliczność, iż uczestniczka mieszka w domu wzniesionym na tej części nieruchomości, a pozostali uczestnicy mają zaspokojone potrzeby mieszkaniowe.

W pkt II. postanowienia Sąd przyznał samochód marki D. (...) na współwłasność w udziałach po $\frac{1}{3}$ wnioskodawców Z. K., A. J. i uczestnika W. K., wobec zgodnego stanowiska stron postępowania.

Z kolei 51 udziałów w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zerowej wartości Sąd przyznał na własność uczestniczce postępowania B. M. – K., ponieważ uczestniczka jest właścicielką pozostałych 49 udziałów w spółce i od daty jej założenia prowadziła sprawy spółki. W tym stanie rzeczy, przyznanie udziałów wszystkim pozostałym uczestnikom albo tylko jednemu z nich byłoby niecelowe ze względu na brak po ich stronie znajomości funkcjonowania i organizacji spółki.

Środki pieniężne zgromadzone na książeczce oszczędnościowo – mieszkaniowej nr (...) prowadzonej przez (...) Bank (...) S.A. w W. w wysokości 8,50 zł i wkład mieszkaniowy w wysokości 11.754 zł związany ze spółdzielczym lokatorskim

prawem do lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ulicy (...) Sąd także przyznał na własność uczestnicze, gdyż uczestniczka jako jedyna spośród spadkobierców nie odebrała przypadającej jej części wkładu ze spółdzielni mieszkaniowej.

Zgodnie z art. 686 k.p.c., w postępowaniu o dział spadku Sąd dokonuje także rozliczeń między spadkobiercami z tytułu spłaconych przez nich długów spadkowych.

Z brzmienia powyższego przepisu wynika jednoznacznie, iż definicji pojęcia długów spadkowych należy poszukiwać w treści art. 922 k.c., który stanowi, iż prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej (§ 1). Do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku.

Długi spadkowe w niniejszej sprawie stanowiły: kwota 40,75 wynikająca z debetu na rachunku (...) nr (...), kwota 8.155,77 zł z tytułu kredytu hipotecznego, kwota 632,50 z tytułu kredytu gotówkowego. Wskazane wyżej długi zostały spłacone przez B. K.. Do długów spadkowych należy zaliczyć także koszty pogrzebu spadkodawcy poniesione przez uczestniczkę B. K. w łącznej kwocie 5.446,30 zł, co było okolicznością bezsporną między uczestnikami.

Skoro zatem wartość długów spadkowych wyniosła łącznie 14.275,32 zł, a zostały one spłacone przez uczestniczkę B. K., Sąd obciążył pozostałych uczestników obowiązkiem zwrotu w częściach odpowiadających wielkości ich udziałów w wysokości po $\frac{1}{4}$, stosownie do dyspozycji art. 1034 § 1 k.c. w zw. z art. 686 k.p.c. tj. w wysokości po 4.111,94 zł.

W piśmie procesowym z dnia 10 października 2014 roku (k.268) uczestniczka B. K. zgłosiła żądanie zaliczenia na schedę spadkową darowizny poczynionej na rzecz syna Z., jak należy sądzić K., „segmentu jednopiętrowego w P. przy ulicy (...) o wartości 500.000 zł.

Nadto wnioskodawczyni podnosiła, iż dokonała nakładów na nieruchomość położoną w N. z tytułu remontu dachu, ubezpieczenia i podatku od nieruchomości.

Wprawdzie zgodnie z art. 1039-1043 k.c., oraz art. 618 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c., tego rodzaju żądania podlegają rozpoznaniu w postępowaniu o dział spadku, jednak należy wskazać, iż zarówno sam fakt dokonania darowizny ani jej wartość nie zostały udowodnione, stosownie do wymagań określonych w art. 6 kc w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. Nieudowodnione pozostały także podnoszone przez uczestniczkę nakłady na nieruchomość.

Z tego względu nie podlegała zaliczeniu na poczet spadku podnoszona przez uczestniczkę darowizna, a wartość wskazanych nakładów nie została uwzględniona przy rozliczaniu spadkobierców. Sąd nie orzekał o wzajemnych roszczeniach współspadkobierców z tytułu wyłącznego posiadania przez uczestniczkę nieruchomości w N. oraz z tytułu posiadania przez nią poszczególnych przedmiotów spadkowych, wobec cofnięcia wniosku w tej części.

Z uwagi na rozbieżność w wartości zabudowanej i niezabudowanej części nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości N., niemożliwym było przeprowadzenie podziału fizycznego przedmiotowej nieruchomości w taki sposób, aby wartościowo odpowiadał on wysokości udziałów w spadku poszczególnych spadkobierców – uczestników niniejszego postępowania.

Z tego względu, na podstawie art. 688 kpc w zw. z art. 623 kpc i art. 1035 w zw. z art. 212 § 1 kc, Sąd wyrównał wartość sched A. J., Z. K. i W. K. zasądzając na rzecz każdego z nich spłatę w wysokości po 44.257,21 zł od uczestniczki. Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż uczestnicy byli zgodni co do sposobu podziału nieruchomości, a uwzględniając ich stanowisko, Sąd był zobligowany do wyrównania wartości sched A. J., Z. K. i W. K. przez dopłaty pieniężne, zgodnie z art. 212 § 1 kc w zw. z art. 623 kpc.

Uwzględniając wartość zabudowanej części nieruchomości gruntowej, która została przyznana uczestnicze oraz wartość wkładu z książeczki mieszkaniowej należy wskazać, iż uczestniczka otrzymała składniki spadku o łącznej wartości 222.790,50 zł (222.782 + 8,50 = 222.790,50). Sąd pominął przy tym wartość wkładu mieszkaniowego

związanego z lokalem mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w W. w wysokości 11 754 zł, gdyż taką samą wartość wkładu otrzymali już pozostali spadkobiercy.

Uczestnicy w osobach A. J., Z. K. i W. K. otrzymali na współwłasność w udziałach po 1/3 samochód D. (...) oraz niezabudowaną część nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości N. o łącznej wartości 137.285 zł (136. 285 + 1.000 = 137.285). Łącznie zatem wartość schedy każdego z nich wyniosła po 45.761,66 zł (137.285 : 3 = 45.761,66).

Z kolei B. K. otrzymała składniki spadku, których wartość wynosi łącznie 222.790,50 zł, a zatem przekracza o 132.771,63 zł wartość przysługującego jej udziału w spadku w wysokości 90.018, 87 zł.

W tym stanie rzeczy, Sąd zobowiązał ją do zapłaty na rzecz każdego z pozostałych spadkobierców dopłat w wysokości po 44.257,21 zł (zgodnie z rachunkiem $132.771,63 \text{ zł} : 3 = 44.257,21$).

Uzasadniając powyższe, w pierwszej kolejności należy wskazać, iż wysokość przedmiotowych dopłat jest wynikiem ustalonej przez Sąd wartości spadku oraz wysokości udziałów spadkobierców uprawnionych do ich otrzymania. Przy czym, o ile udziały w spadku wynoszące po 1/4 są niezależne od spadkobierców, gdyż wynikają z postanowienia o stwierdzeniu nabicia spadku po S. K., o tyle wartość spadku w zakresie nieruchomości została ustalona przez Sąd na podstawie niekwestionowanej przez strony opinii biegłego J. S. oraz zgodnych twierdzeń uczestników co do wartości samochodu D. (...). Trzeba podkreślić, iż ustalenia w tym zakresie rzutują wprost na wysokość dopłat.

Z drugiej strony, zaakcentować wypada, że na ustalenie wysokości dopłat nie ma wpływu sytuacja materialna spadkobierców zobowiązanych i uprawnianych do ich otrzymania.

Zgodnie z art. 212 k.p.c. w zw. z art. 1035 k.c., Sąd obowiązany jest nie tylko ustalić wysokość dopłat, ale także termin i sposób ich uiszczenia oraz wysokość i termin uiszczenia odsetek. W niniejszej sprawie poszczególne kwoty dopłat w wysokości 44.257,21 zł Sąd rozłożył na raty, na okres przekraczający 3 lata. Termin płatności pierwszej z rat w wysokości po 14.257,21 zł na rzecz wnioskodawców i uczestnika W. K., Sąd oznaczył na dzień przypadający w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, zaś kolejne raty w kwotach po 10.000 zł, określił jako płatne co roku przez okres 3 lat w terminie odpowiadającym dacie uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia zapłaty.

Sąd doszedł do przekonania, iż jednorazowa spłata dopłat przekracza możliwości majątkowe uczestniczki B. K., a jednocześnie wnioskodawcy i uczestnik W. K. nie sprzeciwiali się rozłożeniu dopłat na raty. W tym stanie rzeczy, Sąd doszedł do przekonania, że rozłożenie przedmiotowych dopłat na raty nie będzie krzywdzące dla żadnego z uczestników postępowania, a jednocześnie stworzy B. K. możliwość zgromadzenia środków finansowych celem dobrowolnej spłaty dopłat w oznaczonych terminach.

Obowiązek zasądzenia odsetek w razie uchybienia terminowi płatności poszczególnych rat wynika z treści art. 481 § 1 kc w zw. z art. 482 § 2 kc.

Stosownie do brzmienia art. 520 k.p.c., Sąd stwierdził, że każdy z wnioskodawców i uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

W tym miejscu wypada podkreślić, że zgodnie z utrwaloną praktyką oraz linią orzecniczą, powyższe oznacza, iż każdego z wnioskodawców i uczestników obciążają koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej w jego interesie przez Sąd, na jego wniosek lub z urzędu. Zasada ujęta w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika albo z urzędu - jeżeli działa on bez adwokata lub radcy prawnego - orzec według dyrektyw określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19.11.2010 r., III CZ 47/10, Lex nr 970082).

W ocenie Sądu w sprawie niniejszej strony zasadniczo reprezentowały zgodne stanowisko co do składu majątku spadkowego oraz sposobu jego podziału, a co za tym idzie, reprezentowały wspólne interesy.

Tym samym, nie byłoby zasadnym zastosowanie art. 520 § 2 k.p.c. do rozliczenia kosztów postępowania między uczestnikami. Z tego względu Sąd oddalił wnioski wnioskodawców A. K., Z. K. oraz uczestnika W. K. o przyznanie zwrotu kosztów podróży ich pełnomocnika procesowego, uznając, że czynności pełnomocnika były podejmowane wyłącznie w ich interesie.

Odnosnie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie VII i VIII postanowienia, zaznaczyć trzeba, że wynagrodzenie biegłego J. S. z tytułu sporządzenia opinii w przedmiocie wyceny wartości nieruchomości gruntowej wyniosło łącznie 3821,18 zł, przy czym kwota (...),18 została pokryta tymczasowo z sum Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W., a w pozostałej części z zaliczek po 500 zł uiszczonych przez W. K. i B. K..

Tymczasowo z sum Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla W. M.w W. zostało pokryte również wynagrodzenie biegłego G. S. w kwocie 1595,06 zł, jak też wynagrodzenie dla (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 37,60 zł. Łącznie zatem z sum Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. została tymczasowo wypłacona kwota 4.453,83 zł.

Uwzględniając fakt, że o przeprowadzenie wyceny wartości udziałów w (...) Sp. z o.o. wnioskowali A. J., Z. K. i W. K., oraz wysokość uiszczonych wcześniej zaliczek, Sąd nakazał pobrać od uczestniczki B. K. kwotę 863,46 zł, zaś od Z. K., A. J. oraz uczestnika W. K. kwoty po 1196,79 zł na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla W. M.w W. tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa i stosownie do udziału każdego z uczestników w postępowaniu.

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j. t. Dz. U. z 2010r. Nr 90 poz. 594 ze zm.), Sąd postanowił przejąć na rachunek Skarbu Państwa kwotę 471,88 zł, przyznana biegłemu J. S. tytułem wynagrodzenia za sporządzenie pisemnej opinii uzupełniającej, o czym orzeczono w pkt IX postanowienia.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji.